

РЕЦЕНЗІЯ

доктора філософії зі спеціальності
міжнародні економічні відносини

Алексєєвської Галини Сергіївни

на дисертаційну роботу Шаповал Анастасії Віталіївни

на тему «Розвиток ІТ-сектору в країнах Центральної та Східної Європи в
умовах фінансово-економічної нестабільності»,

подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини»

Актуальність тематики дослідження та її зв'язок з науковими програмами.

«Розвиток ІТ-сектору в країнах Центральної та Східної Європи в умовах фінансово-економічної нестабільності» є темою, що викликає значну зацікавленість і потребує глибокого вивчення з різних причин. Так, ІТ-індустрія стала одним із ключових драйверів економічного зростання та інновацій у сучасному світі. У країнах Центральної та Східної Європи, де традиційні галузі промисловості зазнають трансформації, розвиток ІТ-сектору може стати вирішальним фактором у забезпеченні стабільності та конкурентоспроможності. Водночас економічна нестабільність, спричинена внутрішніми та зовнішніми факторами, такими як геополітичні конфлікти, пандемія COVID-19, інфляційні процеси та коливання на фінансових ринках, ставить перед країнами ЦСЄ певні виклики. В таких умовах розвиток ІТ-сектору може сприяти утворенню більш стійкої та адаптивної економічної структури. Крім того, глобальна цифрова трансформація потребує відповідної адаптації фінансової політики, що має на меті підтримку інноваційного бізнесу та стартапів, сприяння розвитку інфраструктури. Вивчення досвіду країн регіону Центральної та Східної Європи в цьому контексті може надати цінні уроки та рекомендації для інших регіонів світу. Дослідження цієї теми є важливим для розробки ефективних політик, які

зможуть підтримати стійке зростання ІТ-індустрії та загальне економічне процвітання країн Центральної та Східної Європи.

Ознайомлення з роботою дисертантки дозволяє зазначити, що вона виконувалась в межах теми кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин «Фінансова політика як чинник соціально-економічного розвитку країн». В рамках даної теми в дисертаційній роботі Шаповал А.В. представлено оцінку факторів, що визначають ефективність діяльності підприємств, а також представлено результати аналізу поточного стану інформаційно-технологічного сектору в країнах Центральної та Східної Європи, зокрема в Україні.

Ступінь обґрунтованості результатів та їх достовірність.

Дисертаційна робота Шаповал А.В. на тему «Розвиток ІТ-сектору в країнах Центральної та Східної Європи в умовах фінансово-економічної нестабільності» характеризується високим ступенем обґрунтованості та достовірності отриманих результатів. Для забезпечення наукової точності та надійності висновків було застосовано широкий спектр методів дослідження, що дозволило всебічно та комплексно підійти до аналізу обраної теми. Аналіз роботи дозволяє зазначити, що дисертанткою було використано метод морфологічного аналізу, системно-структурний підхід, компаративний аналіз.

Крім того, для забезпечення достовірності результатів були використані методи статистичного аналізу. Робота спирається на вагомий кількість даних та показників щодо розвитку ІТ-сектору. Використання економіко-математичних методів дозволило не лише підтвердити висновки статистично, але й моделювати залежність показників результативності ІТ-сектору від обраних дисертанткою факторів. У роботі прослідковується ретельний аналіз джерел інформації, що дозволило забезпечити високу якість вихідних даних та підвищити достовірність отриманих результатів.

Наукова новизна дослідження та повнота викладення результатів.

Вивчення дисертаційної роботи Шаповал А.В. дозволяє стверджувати про повне та ґрунтовне розкриття теми, присвяченої дослідженню розвитку ІТ-сектору в країнах Центральної та Східної Європи. Дисертантка ретельно аналізує ключові аспекти розвитку цієї галузі, включаючи аналіз складових компонентів розвитку ІТ-сектору.

Робота Шаповал А.В. надає всебічний і комплексний аналіз розвитку ІТ-індустрії в Центральній та Східній Європі, демонструючи при цьому наукову новизну дослідження, так вперше було виявлено фактори, що впливають на показники результативності підприємств ІТ-сектору в країнах Центральної та Східної Європи. На основі проведеного дослідження дисертантка визначила, що основними факторами є освітня складова, оподаткування та робоча сила, що дозволило на базі моделювання дослідити ці фактори для українського ІТ-сектору та розробити концептуальні засади його розвитку.

Також в роботі зазначено про удосконалення методичних підходів до виявлення факторів впливу на результативність підприємств ІТ-сектору. Зокрема, дослідження включало аналіз показників результативності підприємств, таких як дохід, прибуток та оборот, а також дослідження освітньої складової, оподаткування та робочої сили. Водночас оцінка зв'язку між визначеними факторами та показниками результативності підприємств у країнах Центральної та Східної Європи була проведена за допомогою економіко-математичного моделювання, що дозволило розробити економіко-математичну модель залежності показників результативності підприємств інформаційно-технологічного сектору.

У роботі дисертантки подальшого розвитку отримав понятійно-категоріальний апарат через уточнення поняття «сектор інформаційних технологій» та розкриття сутності цифровізації. На основі аналізу дисертаційної роботи можливо зазначити, що в ній було підтверджено важливу роль ІТ-сектору у національних економіках країн ЦСЄ та виявлено специфічні особливості його розвитку в різних країнах регіону.

Дисертантка представила результати дослідження в 13 публікаціях, які відображають основні положення та наукову новизну проведеного дослідження. Шаповал А.В. презентувала результати дисертаційної роботи в 4 фахових виданнях України, категорії «Б» та 2 наукових виданнях, що належать до бази Scopus, також було опубліковано 2 розділи в співавторстві у колективних монографіях. Результати отримані дисертанткою були апробовані на міжнародних та всеукраїнських конференціях та представлені 5 публікаціями у вигляді тез.

Теоретичне та практичне значення результатів дослідження.

Ознайомлення з дисертаційною роботою Шаповал А.В. дозволяє високо оцінити теоретичне та практичне значення отриманих результатів. Теоретичне значення результатів дослідження сприяє поглибленню знань про ключові фактори, що впливають на результативність підприємств ІТ-сектору, зокрема освітню складову, оподаткування та робочу силу. У роботі пропонуються удосконалені підходи до економіко-математичного моделювання, які можуть бути використані для аналізу залежності між цими факторами та показниками результативності підприємств.

Практичне значення результатів дослідження полягає у їхньому застосуванні в реальних умовах для покращення функціонування підприємств, що підтверджено впровадженням в діяльність українських підприємств, таких як «JustSchool», ТОВ «Старк Шиппінг», ТОВ «Білайт Софтвер» та ТОВ «Таллі Лоджистікс». Крім того, отримані результати дисертаційного дослідження інтегровані в навчальний процес Одеського національного університету імені І. І. Мечникова під час викладання дисциплін «Вступ до спеціальності» та «Світова економіка».

Вищевказане дозволяє зазначити, що результати дисертаційного дослідження мають значний теоретичний та практичний внесок, забезпечуючи основу для подальших наукових розробок і практичних впроваджень.

Відомості про дотримання академічної доброчесності.

Дисертантка дотримувалася норм і стандартів наукового дослідження, що включає унікальність та оригінальність представленого матеріалу. Весь текст роботи написаний Шаповал А.В., що підтверджується використанням авторських висновків, аналітичних узагальнень та самостійно проведених досліджень. Для забезпечення достовірності та унікальності роботи використовувалися різноманітні методи дослідження, такі як морфологічний аналіз, системно-структурний підхід, компаративний аналіз, статистичний аналіз та економіко-математичні методи. Ці методи були застосовані самостійно, без запозичення чужих напрацювань без відповідного посилання. У роботі було залучено багато статистичних даних, отриманих з надійних та перевірених джерел, таких як державні статистичні дані, аналітичні огляди галузі та наукові статті. Всі ці джерела були належним чином процитовані. Це забезпечило прозорість дослідження та підтвердило його оригінальність.

З метою додаткового підтвердження унікальності та відсутності плагіату, дисертаційна робота пройшла перевірку на спеціалізованій антиплагіатній системі, що засвідчило високий рівень оригінальності тексту. Результати перевірок підтверджують, що робота не містить несанкціонованих запозичень та відповідає вимогам щодо самостійності наукового дослідження.

Зауваження та дискусійні моменти до дисертаційної роботи.

Попри ґрунтовну роботу, що була проведена під час дисертаційного дослідження Шаповал А.В., а також отриманою нею результатів існують, певні дискусійні моменти.

У 2 розділі дисертаційної роботи, на прикладі країн регіону Центральної та Східної Європи, а також у 3 розділі, присвяченому Україні, зазначено, що серед підприємств ІТ-сектору переважають мікро, малі та середні підприємства (ММСП), які становлять понад 90% від усіх представників ІТ-сектору, але аналіз в роботі ґрунтується на узагальнених даних всього сектору з урахуванням всіх видів підприємств. Враховуючи це, слід зазначити що, для підвищення наочності

та повноти дослідження, було б доцільно доповнити роботу аналізом розподілу показників результативності саме для ММСП. Таке доповнення дозволило б продемонструвати переважання ММСП та підкреслити необхідність залучення і створення підприємств великого типу в ІТ-сектор. Зокрема, варто відобразити, як саме розподіляються доходи, прибуток, кількість співробітників та інші ключові показники між мікро, малими, середніми та великими підприємствами. Це дозволило б поглибити розуміння структурних особливостей ІТ-сектору в зазначеному регіоні і обґрунтувало б стратегії розвитку, спрямовані на підтримку та стимулювання великих підприємств.

У дисертаційній роботі в 3 розділі дисертантка зазначає необхідні компоненти для покращення показників результативності ІТ-сектору та представляє сценарії змін при впровадженні більшої кількості працівників у ІТ-секторі. Однак, робота могла б значно виграти, якби були детальніше представлені сценарії розвитку та прогнози для кожного з визначених факторів впливу: податкової політики, освітньої складової та робочої сили (заробітна плата, витрати на працівників). Наприклад, прогнозування результативності: розробка прогнозних моделей, що демонструють, як різні комбінації змін у податковій політиці, освітній складовій та факторів робочої сили впливатимуть на ключові показники результативності ІТ-сектору в довгостроковій перспективі при створенні прогнозів.

Зазначенні зауваження мають рекомендаційний характер для подальших досліджень та не применшують важливість отриманих Шаповал А.В. висновків у роботі.

Загальний висновок та оцінка дисертаційної роботи.

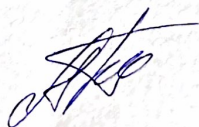
Шаповал А.В. у своїй дисертаційній роботі «Розвиток ІТ-сектору в країнах Центральної та Східної Європи в умовах фінансово-економічної нестабільності» дослідила важливу та актуальну тему. Важливо підкреслити, що дисертаційна робота відповідає всім вимогам наукового дослідження: вона оригінальна, має новизну та актуальність у світлі сучасних тенденцій розвитку ІТ-сектору.

Дисертантка продемонструвала глибокі знання у галузі та вміння використовувати різноманітні методи дослідження для досягнення поставлених цілей.

Дисертаційна робота відповідає законодавчим нормам та має позитивну оцінку, що свідчить про високий рівень наукової якості роботи. Шаповал А.В. заслуговує на звання доктора філософії за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини». Крім того, варто зазначити, що ця дисертаційна робота має потенціал для подальших досліджень у представленій області та може стати важливим джерелом знань для наукової спільноти та практиків, які цікавляться проблемами розвитку ІТ-сектору в умовах фінансово-економічної нестабільності.

Рецензент:

доктор філософії,
доцентка кафедри світового
господарства і міжнародних
економічних відносин
Одеського національного
університету імені І. І. Мечникова



Галина АЛЕКСЕЄВСЬКА



Підпис громад. Галини Алексеевской:
посада доцент
ЗАВІРЯЮ:
Проректор ОНУ імені І. І. Мечникова
Запорожченко О. В.